

КОНКУРС ЗА ЕСЕ „МОЯТ ОПИТ С ПРОГРАМИТЕ НА ФРГИ”

Есета, участвали в конкурса

(1) *Първо място в конкурса*

УТЪПКАНАТА ПЪТЕКА

*Невена Маджарова – Женско ромско сдружение
„Добра майка” - Вардун*

Поредният работен ден...

Пътят, и камъните по него – до болка познати! Завой, още един, слизам надолу – и!!! – в ранната утрин отново съм срещу нея – НАШАТА ЧЕШМА! Бяла, с преливаща от дълбоките корита вода, с три чучура, над тях – надпис.

Спирам се, и лентата на спомените се завърта...

2002 година.

С все още нерегистрираното Женско ромско сдружение „Добра майка” сме одобрени за участие в програмата „Знания, успех, промяна”. Радваме се, и се тревожим – не знаем какво точно ще правим, не познаваме хората, с които ще работим. Името на финансиращата организация е впечатляващо – „ЧАРИТИ НОУ ХАУ”, впоследствие - Фондация „Работилница за граждански инициативи”. И ето ни двете със Силвия – председателката на сдружението, на първия обучителен модул в Русе. Аз съм все пак с някакво самочувствие – имам организационен опит, общувала съм с много хора, членувам и в Клуба на НСО Търговище. Силвия е съвсем, съвсем неопитна, а мисълта, че е ромка, я потиска допълнително – как ще я приемат, ще може ли да се справи?... Наредихме се в кръг, представихме се ние, представиха се и учителите. Първите ми впечатления са подтискащи – Илияна е сериозна и делова, стори ми се даже и недружелюбна. Още с първите изречения мненията ни се пресрещнаха. Бях готова да си тръгна обратно, даже се разплаках. С помощта на Силвия се съвзех и слязох обратно в залата. Вечно ще съм благодарна за това, че не се отказах. Никога няма да се уморя да повтарям, че ако успяхме да постигнем някакви успехи в работата си в Третия сектор, най голяма заслуга за това имат именно тези пет обучителни семинара и хората, които срещнахме там:

ВИКТОР. И ДИЯНА. Първият вече не е между живите. От Дияна продължавам да се уча...

2004 година.

Отново сме с ФРГИ. Сега задачата ни е още по трудна – трябва да убедим жителите на село Вардун да ни подкрепят в поредната инициатива на сдружението. И то да ни подкрепят с финансови средства, а не с думи. В селото ни живеят две групи хора – безработни роми и възрастни българи. И едните, и другите нямат излишни пари, а и все още гледат на сдружението с недоверие. Свикнаха по скоро да получават от него, а не да дават. И си блъскаме главите: - какво би могло да ги обедини? За какво биха отделили от заляка си? Всички сме убедени в едно – трябва да е инициатива, от която ще се ползват всички. И тъй като сме женски екип, и тъй като самите ние често ползваме голямата селска чешма за пиене, за пране, за отмора, решаваме единодушно:

Ще ремонтираме и благоустроим чешмата, която е ежедневно благо за цялото село, не само за хората, а и за добитъка им. Посъветвахме се с кмета, с мъжете си, с възрастни хора. И започнахме с гръмкото наименование „ОБЩНОСТТА РЕШАВА СВОИТЕ ПРОБЛЕМИ”. Как ни се искаше да е лесно! Толкова много вярвахме в

полезността на нашата инициатива и смятахме, че всички ще повярват в нея. Не бяхме и малко – десетина жени и няколко млади момичета – доброволки: Емине, Катя, Соня, Галя, Наргюс, Ресмие...

...Сепвам се от женски глас. Севгюл, нарамила огромен панер с детски дрехи за пране, спира до мен и ме гледа учудено.

☀ Какво си се замислила? Да не е нещо пак за чешмата?

☀ Защо? – отвърщам ѝ аз – Да не би да искаш пак да обикаляш селото и да събираш пари?

☀ Ами, то вече май забравих как понякога ни връщаха с празни ръце. И как се събирахме в читалището, за да се успокоим, и да тръгнем отново. Пък и, като гледам сега как и тези, които ни връщаха, идват тук и се радват на хубавото – може и да тръгна...

☀ А другите – и те ли ще тръгнат? – дълбая аз.

☀ Сега даже и с мъжете си ще тръгнем. И на тях им увряха главите, че ако не си помогнем сами, и Господ няма да ни помогне.

☀ Ами тия, дето ни връщаха, ще отидем ли и у тях?

☀ Е, и с тях, и без тях! Не си ли спомняш – гонеха ни тези, които не искаха да го направим, които не искаха да има и сдружение. Пък и ние вече ще знаем къде да похлопаме – при по бедните и по младите. Те, макар и с по един лев – не ни върнаха.

☀ Да не искаш да кажеш, че сега ще е по лесно? – провокиращо питам аз.

☀ Ами как?! Колко неща още направихме със сдружението за хората – и 20 жени направихме готвачки и фризьорки, и кози им раздавахме, и лекарства, детската градина оправихме, сега и на бизнес се учим, проходиме. Всичките съседни села ни завиждат – вие, казват, как успяхте да направите толкова неща? Навсякъде ни знаят, и по вестниците ни пишат, и хора всякакви идват тук, да се учат от нашия опит.

...Чува се звъна на козите. Излизат и съседите – най доволните от стореното с чешмата. Сапо и Айтен изкарват своя добитък първи – да го напоят, преди да са се струпали селските стада. И двамата са активни участници в последния проект на сдружението – „Бизнес вместо бедност”. Включват се в разговора:

☀ Како Невяно, не знаят да пазят нашите хора – виж, цимента вече се рони, фасагена е изцапан, мръсно е.

☀ Ами, какво да направим? – питам аз – Пак проект ли?

☀ Защо проект? – контрира Сапо – Вече можем и сами. Ето например, сега сме десет семейства, които участват в този проект. Аз съм говорил с момчетата – всички са съгласни да съберем по между си някой лев и да измажем чешмата с наш труд. Ти само ни организирай!

☀ Това вече е нещо друго – доволно се усмихвам аз! Утре вечер имаме сбирка, ще поканим и предишните участници, ще го обсъдим. Но от вас зависи, аз само ще помагам.

☀ Това стига! Аз ще направя сметка – колко цимент ще трябва, колко бяла боя, и като решим, ще ти купя и докарам с моята кола.

Времето напредна. Продължавам пътя си и си мисля: „Боже, колко малко му трябва на човек, за да се почувства щастлив!!!”

(2) *Второ място в конкурса*

ПРОЕКТЪТ ИЗПЪЛНИ ДУШИТЕ НИ

Никола Колев – директор на ОУ „К.Величков”, с.Паталеница

Координатор на проекта „Паталеница и Баткун – познати и непознати” по програма „Живо наследство”

Част I

Когато излязох навън, снегът бе затрупал колата ми. Васко притича, донесе метла и търпеливо ме изчака да почистя. Включих двигателя и погледнах часовника на таблото - 22 часа. Ясно, пак ще има погледи у дома.

С Васил Кацаров започнахме работата по сайта на с. Паталеница през ноември 2004 г. Преди това един местен ентузиаст ми пропиха време, материали и ... средства. Уж не съм вчерашен, но нали все вярвам на младите хора. Как да не погледнеш с надежда младеж, който по цели нощи работи и праща е-мейли в 4 сутринта. Уви, този ентузиаст си прибра аванса и изчезна.

Виж, Васко се оказа друг човек. Отличен специалист, сериозен и много ангажиран. Точно поради това се наложи да работим цяла зима и все след края на работния ден, а понякога в събота и неделя. Но трудът си струваше усилията. Страница след страница, снимка подир снимка, заедно претворяхме изумителната красота на с. Паталеница.

Снегът продължаваше да вали. Карах бавно по побелелите улици. Снежинките лудо се гонеха на светлината на фаровете. Когато се прибрах, съпругата ми бе заспала. Тихо седнах и отворих събраните материали за проекта. За пореден път се върнах в началото на работата и отмятах закъсненията в графика. Трябваше да довършим сайта. Забавяше се издаването на пътеводителя. Замря работата по създаването на музейната експозиция. Колко пъти се ядосвах на прословутия български навик да не се спазват поетите ангажименти. Ха иди работи, че и планове прави!

Всъщност проектът „Паталеница и Баткун-познати и непознати” започна като на шега. Мнозина изобщо не вярваха на нашите планове. Това пролича още на първата организационна сбирка. Написах на постери основните задачи, бюджета. Поставих пред присъстващите въпроса кой ще е координатор на проекта. Нека всички го изберем и да му помагаме. Кметът на селото се поогледа и отсече: „Ти ще си. Никой не е по-добре запознат с управлението на проекти.”

Така започнахме. Цяло лято хората носеха дрехи, битови предмети, снимки. Разпределихме си задачите. Димка Божкова подреждаше събраните носии и водеше дарителската книга. Ангел Ташков отговаряше за археологията, обработката на получените вещи и събирането на текстове. Помогаше им Галина Халачева, местната библиотекарка. Учителите непрекъснато набираха текстове на училищните компютри.

Човек никога не знае какви скрити способности има. Ето на, Ангел Ташков така се развихри в археологията, че без неговия труд музейната експозиция на селото нищо нямаше да представлява. Въпреки че не е добре със здравето, той цяло лято неуморно обикаляше района на Паталеница и събираше какво ли не – камъни, части от капители, парчета от чаши и гривни. Някои слепваше, други почистваше. И аз взех, та го нарекох паталенския Индиана Джоунс. Веднъж сподели с мен: „Ние правим историческа сбирка на селото, а не знаем кои са ни били кметове.” И започна да събира имена и снимки на всички кметове от миналото, та до днес. Той носи, аз сканирам и подреждам. След това на Ташков му хрумна идеята да рисува на керемидата старинната църква от 12 век „Св.Димитър”. Който е видял тези творби, ахва от възхищение. Кметът на с. Варвара лично купи такава керемида за подарък на английския посланик. А какви дърворезбовани икони вае Ташков! Всички в селото се радваха, когато за 24 май 2005 год. община Пазарджик го удостои със званието „Учител на годината”.

Димка Божкова не е по-различна. Тя е начална учителка. Увелича деца и възрастни след себе си. Умее да предразполага хората и те с удоволствие и даряват каквото имат. Но не е само това. Учителката майсторски изработва причудливи фолклорни кукли от

природни материали – катуни, лозови пръчки, семена и какво ли не. Един ден реши, че в нейната класна стая трябва да сложи истински тъкачен стан. Жена от селото ни подари собствения си стан. Па като се събраха няколко жени. Докато не подговиха стана за работа, не мирясаха. И така, благодарение на доброто и запалено единодействие на тези обединени сили, една мечта можа да се превърне в действителност. Точно на 15 септември 2004 г. официално открихме нашата етнографска работилница.

Винаги се чуда на хора, които само констатираат, че децата са изгубили интерес към стойностното в живота. Питам се: „А ние с какво им помогнахме да намерят своето поле за изява?“ Е, отговорът е пред мен. Елате да видите какво правят възпитаниците на Божкова през междучасието. Седят на стана, тъкат. Или майсторят поредната чудновата кукла. Резултатът от неуморния им труд са двете изложби, наредени в Пазарджик. За 24 май 2005 г. учителката бе удостоена от общината с грамота.

Есента неусетно дойде. Имахме достатъчно материал за музейната експозиция. Вече се беше оформила идеята за по-добро популяризиране на събраното и на предстоящите дейности. На училищната техника подготвихме афиши с отчета на дейността през лятото и с имената на дарителите. Ташков измисли такъв начин за разлепване, че дъждът да не похабява плакатите.

В училище издаваме бюлетин „Искрици“. Решихме в него да публикуваме част от събраните материали. Във всеки брой отделяхме място за дейностите по проекта. Редакционният екип се запали да издирва известни личности от селото. Поместихме няколко статии, написани от специалисти в историческия музей и държавния архив в Пазарджик. Хората очакваха бюлетина и коментираха поместените материали. Някои даваха конкретни предложения. Намериха се спонсори и с тяхна помощ изданието достигна до повече жители на селото. Най-напред правихме бюлетина на училищния ксерокс. По-късно започнахме да го отпечатваме в печатница. Разработихме и PDF версия. Така нашето издание пътува в България и по целия свят. Получават го паталенци, които работят в чужбина и ползват интернет.

Направихме филм за Паталеница. Екипът на КабелСАТ се хвана за работа и точно по график, в края на ноември, бяхме готови. Организирахме специално телевизионно предаване за представяне на филма.

Наистина много работа свършихме. Хората ни повярваха, тръгнаха да помагат. Но закъсненията в графика ни пообъркаха, повишиха напрежението. Отпечатването на пътеводителя все се отлагаше. Уж получавах уверения, че историческата сбирка ще стане за 3 март 2005 г., но нещо ме караше да не вярвам. За сайта всичко бе ясно. Първоначален провал и ... всичко отначало.

Унесен в мисли и разсъждения, не усетих как премина полунощ. Навън всичко беше побеляло. Предстоеше ми поредният забързан и напрегнат ден.

Част II

Както и предполагах, на 3 март 2005 г. не открихме музейната експозиция. В края на проекта си дадох сметка, че реалността ми „нареди“ друг график. Успокоявах се с народната мъдрост: „Всяко зло за добро“. И колкото да е чудно, точно така стана. Качеството на работата ни не пострада. Напротив! Като видях как направихме с Васко новия вариант на сайта, си казах: „Добре, че онова момче се провали!“ Можех да предложа на друга фирма да направи пътеводителя, но знаех, че в „Нитос“ ще го направят с отлично качество. Така и стана.

Много късно разбрах, че в Пазарджик и района единственият човек, който прави изложби и експозиции като нашата, е художникът Тодор Стефанов. А той вече е на 70 год. и е непрекъснато ангажиран. Не ще и дума, работи изключително качествено. Но се оказва, че Бай Тошо /както всички го наричат/ има спешна работа в Панагюрище, Велинград,

Пазарджик. И ние все трябваше да чакаме. За зла участ, тъкмо започнахме делата по нашата експозиция, бай Тошо получи лек инфаркт. Махнах с ръка, важно е човекът да се оправя.

И театралното представление „Легенди за Паталеница-Баткун” „избяга” от графика. Там пък абитуриентите актьори заминаха на екскурзии. Не ми остана нищо друго, освен да пиша писма до ФРГИ с молба за отлагане на крайния срок за приключване на проекта.

Казано е: „Всичко е добре, щом свършва добре!” Благодарен съм, че във ФРГИ проявиха разбиране. А и съдбата започна да ми помага. Бях решил официално да представим сайта на Паталеница. Тъй де, толкова труд положихме. Но се сблъсках с друг проблем - ами компютърна зала, а мултимедия? Община Пазарджик осигури зала, но защо ли не се учудих когато отговорникът на залата напусна работа в решителния момент. Сега обаче късметът беше на моя страна. Случайно срещнах Светлана Стоянова, директор на Немския център за професионално образование в Пазарджик. С нея се познаваме отдавна, неведнъж ми е помагала. Както винаги Светлана ме поздравя, а аз изстрелях: „Можеш ли да ми предложиш компютърна зала с интернет и мултимедия?” Набързо се разбрахме за подробностите.

На 13 април 2005 г. в Немския център официално представихме сайта и пътеводителя за Паталеница. Присъстваха много гости и меди. Всички дадоха висока оценка на нашата работа.

На 10 юни 2005 г. открихме музейната експозиция на с.Паталеница. Не валя дъжд и вечерта децата от театрална школа „Петровден” представиха на открито великолепната пиеса „Легенди за Паталеница и Баткун”. Радвахме се на голяма популярност. Е, аз си знам какво ни костваше в един ден да имаме две официални събития. Екипът ни спонтанно се събра за обща снимка в залата на експозицията. Бай Тошо не присъства на откриването, винаги така постъпвал. Не настоях да остане. Чудесно подредената зала говореше вместо него. Всички бяхме уморени и щастливи. Вълнувахме се от радостта на хората, които с треперещи ръце докосваха старите предмети или снимките на отдавна починали техни роднини.

Следващата вечер дворът на училището отново се изпълни с нетърпеливи зрители. Пак се наслаждавахме на оригиналното представяне на местните легенди. Играхме хоро заедно с децата след приключване на пиесата. Приемахме поздравления за отлично свършената работа.

Проектът „Паталеница и Баткун – познати и непознати” изпълни целите си. Не, тази констатация звучи сухо. Проектът изпълни душите ни!

Кой знае защо, точно на 10 юни си спомних разказа на Десислав Звѣнчаров за първата му среща с Паталеница. Тази история той сподели с деца от училището по време на краткото обучение за екскурзоводи. Било зима. Изведнъж видял прегърбена възрастна жена, която бавно вървяла по улицата. Снегът бързо се трупа на гърба ѝ. Той я последвал до нейния дом. Помолил я да му разкаже за своето време. Старата жена се усмихнала и с любов отворила стария сандък. Сетих се за моята затрупана от снега кола в онази февруарска вечер и за това, че и ние по свой начин разказахме историята на Паталеница. Разказахме за богатото историческо и културно наследство на селото и за чудните местни легенди. Искахме да покажем на хората, че живеят в прекрасно място и че от тях зависи как ще го завещаят на децата си.

Село Паталеница вече не е същото. Даже и заради това, че на 17 юни 2005 год. тържествено бе направена първата копка на нова читалищна сграда. Такава в Пазарджишка област не е строена от 30 години.

Честита ви радост, хора!

(3) *Трето място в конкурса*

ХРОНИКА НА ЕДНА ПРЕДИЗВЕСТЕНА ПРОМЯНА

Диляна Стойчева – координатор на кампанията за набиране на средства по Проект „Зона Светлина”, която се реализира от читалище „Напредък”-Търговище

До скоро мислех, че да търсиш средства от спонсори е загубена кауза. И то при положение, че имам някакъв малък успешен опит. Но натрапчивия глагол в главата ми бе „прося”. В същото време чудесно знаех, че спонсорите не жаят средства за конкурси „Мис Прекрасна”, че и за „Мини мис Прекрасна”. Тяхната комерсиалност естествено определя по-високия интерес ... нормални процеси... не им се чудя. Друго си се питах, как да ги накарам да дават с готовност за детска самодейност например, за развитието на младежката креативност, а не толкова за популяризиране на иначе приятната визия...младите хора винаги са красиви, особено когато са умни...☺

Програмата на Фондация “Работилница за граждански инициативи”, свързана с мобилизиране на местни ресурси, бе един възможен отговор. Обучението бе много приятно, залагаше най-вече на личния опит на участниците, а опитът е добър учител. Какво ми остана най-ярко ли - мисълта на Сашо Джоганов, че търсенето на средства трябва да бъде за нас не просия, а продаване на идея. Казах си: „Оох, хич ме няма с продажбите, веднъж ме изгониха от една такава работа обиждайки ме, че хич не ставам за продавачка...едва по-късно разбрах, че трябва да тълкувам това като комплимент...”

И тъй, бъдещите „продавачки на идеи” се прибраха от обучението решени да направят всичко по силите си, за да бъде участието им в програмата успешно. Първата крачка бе грешна – непопулярна кауза... А след това втори шанс за повторно погълване на формуляра...много амбициращ компромис от страна на фондацията. Последва един ден на чудене...какво да е това дето да е с максимална обществена значимост, а разходите да не надхвърлят 4000лв.? На втория ден идеите вече бяха три - за ремонт на малки обекти в центъра на града. Иии... нов проблем – коя да изберем? Последва масово допитване до хора всякакви и най-логичното решение. Тъй като обектите са общински, нормално бе общината да се включи...т.е. новото питане беше как да спечелим кмета или в нашия случай ресорния зам. кмет за каузата. Първата ни среща бе леко притеснителна, но се оказа, че идеите се харесват. И така спряхме се дружно на „Зона СВЕТЛИНА”. Същността и в основни линии е да бъде осветено и почистено пространството, пред библиотеката в Търговище. Да бъде ремонтиран шадравана, намиращ се там, а пейките да бъдат поправени. Културните институции и други организации да имат възможност да провеждат в Зона “Светлина” свои празници и фестивали на открито.

И така общината ни подкрепи с 500лв., от частни фирми се надяваме в най-скоро време да съберем поне още 1500лв....Ако броим и обещанията отдавна сме минали заветната сума... ☺

Трудностите, които срещнахме по време на кампанията, естествено бяха свързани с откриването на някои от бизнесмените. Но това, че в по-малките градове повечето сме си роднини има и добри страни, винаги има кой да ти подаде ръка или номера на търсения телефон. И обратното не е за пренебрегване, но това е тема за съвсем друг разговор. Следваща трудност – хич не ни беше лесно и да съчувстваме достатъчно активно на всички проблеми, които споделиха с нас някои от потърсените бизнесмени, преди да ни откажат...☺

Но за да не си помислите, че усмихнатия тон на написаното е свързан с несериозно отношение към иначе така сериозната тема за мобилизиране на местни ресурси, ето и някои от изводите, които си направихме по време на кампанията. Писмото за сътрудничество е много важно, от една страна за искащите, защото им дава увереност и от друга за евентуалните дарители, защото получават достатъчно информация, която могат да препрочетат, а също така още в началото остават с впечатление, че става въпрос за сериозна кауза. Личният контакт е не по-малко важен, не само когато става въпрос за минало

познанство, а и за тепърва пораждащо се. При бизнесмен, с когото вече сме работили, устното убеждение и добрата кауза са достатъчни, но писмото и договърът за дарение засвидетелстват уважение. При новите контакти са важни откровеността и непринуденото държание. Според мен, ласкателството е излишно, но може и да не съм права...☺

Успешен вариант е да предложиш повече от една идея на този, когото търсиш за партньор, така постигнахме успех със зам. кмета, който ни подкрепи... без да ни е роднина. Имаме и лично постижение...как да не го споделим – една от дарителките се отказа от конкурс „Мис Прекрасна” и реши да спонсорира нашата идея.

Умишлено не използвахме предизборния момент, за да не загубим подкрепата на общината. За никого не е тайна, че управляващите от местната власт са една от страните в предизборната надпревара. А и за щастие можехме да си позволим да не обвързваме нашата кампания политически.

И така ...този проект за мен бе първа крачка за смяна на глагола „прося” с този „продавам идея”. Смятам, че освен успехи, на всички нас, работещи в третия сектор, ни предстоят и много неуспехи, когато продаваме своите идеи, които често са ни по сърце, но им липсва леката комерсиалност, предразполагаща евентуалните дарители. Но ако успеем да защитаваме своята кауза без да се срамуваме от това, че сме искащата страна, промяната ще е предизвестена.

(4) *Поощрителна награда*

РАБОТАТА НА МОЯТА МАЙКА ПРЕЗ МОИТЕ ОЧИ

Стоян Грозданов

С. Вардун

Пише Ви един тинейджър, който вижда света около себе си по широко и по глобално благодарение на своите родители.

Аз съм Стоян Анатолиев Грозданов. Син съм на Силвия Ангелова – председател на Женско ромско сдружение „Добра майка” в с. Вардун. Определям се с гордост като ром. Пиша Ви с голямо удоволствие, защото нашето семейство се изкачи няколко стъпала нагоре, благодарение на майка ми. Това започна по времето, когато тя започна да ходи на семинари в град Русе. Някои от селото я гледаха подозрително, защото всъщност не знаехме какво става около нас, какво е ФРГИ, какво е проект и още много неща? Тук е мястото да спомена, че читалището в село Вардун ни свърза с Вас и ние сме благодарни за това.

В началото жени от нашето село завършиха курс за готвачки и фризьорки. Ние, хората от нашата общност, особено по младите, си казахме, че тук става нещо хубаво, нещо, което е в наша полза! Но все още се чудехме – какво точно?

Майка ми ходи няколко пъти в Русе, на семинари. Като се връщаше в къщи, говореше за много хубави неща – за Илияна, Дияна и Виктор... Това ми правеше силно впечатление, гордеех се, че моята майка на 38 години ходеше на обучение! Казвах си: Защо аз да не продължа образованието си, да завърша средно, а после и висше... Така аз се записах в град Търговище, в професионална гимназия по икономика „Джон Атанасов”. Първата година завърших с отличен успех, втората година – също. Мисля да продължа да уча и до голяма степен стимул за това е моята майка.

Много добре си спомням, когато майка ходи на обучение за набиране на средства за ремонт на селската чешма. Няма човек в селото, който да не я ползва, особено сега. Ние, младите, всеки ден се събираме на чешмата – тя е много хубава и голяма, а водата ѝ – студена.

Моята молба е да ни пишете, когато имате програми, свързани с образованието на ромите. Вие дадохте старта на нашето семейство и на други хора от селото. Аз самият вече знам какво искам – да постигна нещо повече! И една от причините за това е моята майка, която пък се промени благодарение на Вас и Вашата подкрепа.

Благодарим Ви!

(5)

НАШИЯТ ОПИТ С ПРОГРАМИТЕ НА ФРГИ

Сдружение „Избор” - Банско.

Началото. Не беше много отдавна – тръгнахме съвсем наляпо, тласнати от мисълта и желанието за промяна, за това – нещо да се случи. Нещо трябваше да се случи, усещахме, че ние, няколко родители на деца с интелектуални увреждания, трябваше да започнем да го случваме НЕЩОТО. Не знаехме откъде да тръгнем, но знаехме, че имаме проблеми – децата ни бяха изолирани, ние бяхме изолирани, никой не искаше (по-удобно и по-лесно беше) да знае за нас, за нашите деца. Обществото ни предпочиташе да е сляпо за различието. Решихме, че е крайно време да започнем да „щипем” тази „госпожица” – обществото, да покажем, че децата ни са част от света, в който живеем, че имат същите основания да бъдат щастливи и да живеят достойно, абсолютно същите основания, каквито имат всички останали деца в нашия град.

Някъде тогава, в това време (току що се бяхме организирали и формално в дружество), се включихме в една от програмите на ФРГИ. Срегнахме се с хора, минали по нашия път, хора, разкъсвани от същите съмнения, хора, тръгнали да променят общността, в която живеят. И успяващи. Това беше невероятно – те знаеха как да я правят тази промяна, знаеха стъпките, които си струваше да извървят и да заявят себе си, своите желания и потребности. И споделиха с нас опита си. Чрез участието ни в една от програмите на Работилницата ние не само се научихме да разработваме проекти и да реализираме идеите си, но по-важното беше, че започнахме да се усещаме като общност, като хора, от които нещо зависи. Започнахме да си вярваме...

Един от първите ни самостоятелни проекти реализирахме с помощта на ФРГИ. Това беше малък, но много скъп за нас проект – защото беше нашето прохождение като организация, тогава ние се заявихме, показахме на банскалии, че ни има. И не само на банскалии – листовките и филмът, който се излъчи тогава по националната телевизия, бяха доказателство, че можем много повече, отколкото си мислим. А тази увереност ни беше нужна – години наред се бяхме затворили с болката и отчаянието, с примирението, че съдбата ни е отредила да сме болногледачи на децата си. Друга алтернатива нямаше – нито за нас, нито за нашите деца. Никой не предлагаше алтернатива, никой не предполагаше, че друг живот е възможен. След това нещата някак тръгнаха – бавно, разбира се, но тръгнаха. В Банско започнаха да ни забелязват, започнаха да се интересуват как живеем, как живеят децата ни. Властта взе да пита как да съдейства. Постепенно се оформи някаква връзка, някакво сътрудничество.

Не много дълго след това в сътрудничество с общината направихме и дневния детски център за деца с интелектуални затруднения. Умувахме как да съберем средства за ремонт на Центъра – той се помещава в сграда на бивша детска градина – и решихме да организираме (беше цъфнала пролет тогава) Великденски кулинарен пазар, на който да поканим хора от местната власт и бизнесмени, които да закупят доброволно дарени от хотели и механи кулинарни вълшебства – така щяхме хем да съберем пари, хем да дадем гласност на нещата, за които се борим. Първият такъв пазар го направихме с гол ентузиазъм. На следващата година обаче ФРГИ ни подкрепи – с малка сума и с условие да я удвоим.

Ремонтирахме сградата и направихме парно отопление. Успяхме. Великденският пазар стана традиционен за общината.

Започнахме да си сътрудничим с масовото училище, успешни бяха и първите ни опити за интегриране на няколко наши деца в масови паралелки. Трудно беше и сега не ни е по-лесно, но знаем, че можем, знаем, че НЕЩО взе да се случва. Такъв е опитът ни към момента – не е голям, но изстрадан. Опит, тръгнал именно от срещата с консултантите и учителите от ФРГИ. Страхотно е, когато ХОРАТА се срещат и споделят ентузиазъм, знания, предават опит, за да продължи щафетата на гражданското развитие.

(6)

ЗА ЩАСТИЕТО ОТ СБЪДНАТА МЕЧТА И ОЩЕ НЕЩО.../хроника на възраждането на един малък български град в началото на 21 век/

Анастасия Георгиева

Координатор на проекта по Програма „Живо наследство“ в гр. Бяла Черква, обл. В.Търново

Живо ли е наследството ни?

Свежа ли е паметта ни?

Къде са корените на родното?

Въпроси, които ни вълнуваха и пареха самочувствието ни дотогава, до пролетта на 2003, когато и в моя роден град Бяла черква се роди мечтата и идеята да работим заедно за съхраняване на наследството ни. Яви се възможност... Тя ни посети заедно с младите хора от програма „Живо наследство“ на ФРГИ в момент, когато в трудните години безработица, недоимък и безхаберие се бяха загнездили в домовете и душите на хората от малкия ни град.

Чаровни и амбициозни момчета и момичета идваха при нас, за да ни покажат, че и ние сме важни за страната ни, че и ние сме длъжни да покажем с какво сме уникални, какво можем и трябва да направим, за да станем част от голямото семейство на работилницата за идеи.

И започна нашият път към мечтата! Защото повярвахме, защото близките и приятелите ни повярваха!

Днес, през хребета на две изминали години все още не зная: малко или много време са 12 месеца, за да повярваш в себе си, за да ти повярват и хората.

И заложихме на нещо скъпо и свидно за всички ни – старата читалищна градина, останала в съзнанието на хората като любимо място за срещи с приятели и любими, за отдих и развлечения. Ние, читалищните членове, се почувствахме длъжни да възродим красивата стара сграда, да ѝ вдъхнем живот и да върнем тук хората. Но какво ни свързва с нея?

Спомените – тази дума ни даде ключа към успеха.

92 – годишната сграда в запустялата градинка заживя с нови сили такава, каквато никога не е била – Етнографски музей!

Само един призив за дарителство беше достатъчен, за да пробуди духовете на белочерковци – наследници на героични българи. Днес разбирам, че трудът ни не е бил нахалост, че имало е смисъл в идеята ни, че има полза от делото ни.

Една година след осъществяването на проекта „Бяла черква през миналото и настоящето с поглед към бъдещето“ се радваме на плодовете от труда си.

Усмехнати, щастливи деца се чувстват горди, че в Етнографския музей получават своите свидетелства и дипломи. Надявам се, че те ще се връщат винаги, защото този спомен ще остане в съзнанието им като вълнуващо преживяване от детството.

Една година по-късно хора, които участваха в нашия празник 11 май 2004 г. и които са далеч от България, дариха средства за музеите в Бяла черква и доведоха със себе си хора, които оцениха богатото ни минало и култура. Какво по-хубаво от това да провокираш

ролята за дарителство?! Какво по-ценно от това да направим хората съпричастни към празниците на своя град?! Книжките, които издадохме, са във всеки дом и с интерес се четат.

И днес, когато честваме 170 години от рождението на Възрожденския поет и революционер Бачо Киро от Бяла черква, издаваме нови книги, албуми и юбилейни вестници за нашето минало, за нашите корени. И все повече хора ще се връщат, за да черпят сили от корена, за да възкресяват спомени и се събират на родови срещи тук, най-близо до родното.

Знанията, които придобивахме чрез обученията и срещи на ФРГИ, ни гарантираха успеха, а той ни донесе промяната.

Но ще успеем ли да я задържим за дълго? – се питам днес. Сега, когато поели пътя към Европа, все още нямаме самочувствието на българи, горди със своя род и език, националното самочувствие на древен народ с уникална култура! На нас се пада честта да го събудим!

Сега и завинаги!

Благодарим, че ви има, приятели от ФРГИ!

Щастливи сме, че ви познаваме!

(7)

НАШИЯТ ОПИТ С ПРОГРАМИТЕ НА ФРГИ

Г. Здравковска

Секретар - библиотека

Читалище „Нов живот” – с. Горни Лом, общ. Чупрене, обл. Видин

Участието ни в програмата „Знания, Успех, Промяна” на ФРГИ – 2003, 2004 година даде възможност на нашата организация да определи приоритетите, по които ще работим, за да развиваме своята общност (своето населено място). След дълги дебати и колебания в коя от областите да работим – здравеопазване или занаятчийство, се спряхме на занаятчийството, тъй като с. Горни Лом е известно със своите майстори занаятчии. От друга страна майсторите – занаятчии ще имат възможност да покажат и предадат знанията и уменията си на по-младите, за да се съхранят и запазят традициите ни.

Обучителните модули на ФРГИ ни дадоха полезни знания, които да прилагаме в нашата дейност. Те създадоха възможността да прилагаме на практика придобитите знания. Уменията си реализирахме в мобилизирането на местните ресурси. Имахме съмнения за нас самите – дали ще успеем да се справим с набелязаните цели – организиране на малко събитие (Изложба – базар с благотворителна цел), дали ще намерим необходимите средства за да продължим участието си в програмата, ще дойдат ли всички гости, които сме поканили, ще се хареса ли всичко това на хората от общността. Важен момент в преодоляването на нашата несигурност се оказа възможността да разговаряме на място с представителите на местната власт и бизнеса. Споделяйки какво ни притеснява искахме мнението им, което беше решаващо, за да преодолеем несигурността си.

Предизвикателствата за нас настъпиха, когато трябваше да организираме малкото събитие за набиране на средства. Това беше инициативата към която ние като екип и организация се отнесохме с необходимата сериозност. Приложихме на практика всички усвоени знания и умения, планирахме прецизно и проявихме нужната гъвкавост. Очакваните резултати не закъсняха, което беше допълнителен стимул за нас самите и за организацията ни.

Постигнатите резултати бяха повече от очакванията ни. В изложбата – базар се включиха:

☀ четири майстори по дървообработване;

☀ три жени по плетиво и бродерия;

- ☀️ два майстори плетящи кошници;
- ☀️ щанд с ученическо творчество;
- ☀️ томбола;
- ☀️ пазар с наддаване
- ☀️ изложба на картини на наша млада художничка;
- ☀️ етнографска експозиция и редица доброволци за помощ във всяка една от дейностите.

Събитието завърши с коктейл за всички участници в изложбата – майстори, занаятчии, нашите гости спонсори и дарители, представители на държавните институции от селото и общината.

Най-ценното за нас бе успешното реализиране на инициативата, че намерихме начин, чрез които можем да постигнем набеязаните цели: набиране на средства, мобилизиране на популярност сред общността и институциите. За нас остана увереността, че можем с малко да направим много, а за хората от селото – това събитие да не е последно като наша изява.

Всичко това беше възможно благодарение на добрите ни отношения с местните институции, бизнес и не на последно място подкрепата на местното население и доброволци.

Дейностите ни след събитието продължихме с много труд. Необходимо беше да съхраним и популяризираме традициите на населеното ни място. Трябваше да предизвикаме творчески идеи сред младите, за да вдъхнат живот на творчеството си. Тук хората черпят енергия и сила от Балкана, пазят своята общностна идентичност и я предават на следващите поколения. А ние сме организацията, която трябва да даде нужния стимул на младите, защото без традиции няма бъдеще и в занаята, и в живота, и защото “Бъдещето принадлежи на способните”.

В заключение можем да обобщим, че организацията ни постига висока степен на своя капацитет, умение да се мобилизира в отговорни моменти от своята дейност.

Висока оценка може да се даде на екипността проявена от членовете на организацията и доброволците.

Всичко това стана възможно благодарение на методическата помощ и споделения опит от ФРГИ, за което сме признателни и високо ценим това сътрудничество.



СДРУЖЕНИЕ “ИНТЕЛЕКО” ГРАД ТЪРГОВИЩЕ

7700 гр. Търговище, ул. “цар Иван Асен” №6 ап. 5

тел. 0601 2 6115, e-mail: d_radichkova@yahoo.com

В КРАК С ВРЕМЕТО, БЛАГОДАРЕНИЕ НА ФРГИ

Поетично есе

Д. Радичкова

Председател „Интелеко”

Върви и не спира часовникът на
Фондация „Работилница за граждански инициативи”.

Като малък перпетуммобиле отмерва безспир
ентузиазма и желанието на екипа на ФРГИ
да помага, учи и подкрепя организации и сдружения.
И ние Сдружение „Интелеко”- Търговище
бяхме едни от щастливците да се докоснем до
богатите и ценни знания,
които ФРГИ с отворени сърца ни предоставиха.
Това повиши самочувствието ни,
че можем да правим добри дела за
общността в нашия град.
Научихте ни как да привличаме съмишленици
към идеите си,
как да мотивираме местния бизнес и институциите
да ни сътрудничат и помагат.
Това издигна авторитета на сдружение „Интелеко”
като действаща организация,
която успешно реализира своите идеи
и намира разбиране сред общността в нашия град.
Да носиш в сърцето си доброта,
която да даряваш чрез делата си
е върховно щастие!
А вие, скъпи приятели от ФРГИ
правите точно това!
Членовете на Сдружение „Интелеко”- Търговище ви благодарим от сърце,
че повярвахте в нашите добри намерения и желание
да се учим и работим заедно,
и ни помогнахте да направим крачката напред
към върховете на времето,
което отмерва часовникът на ФРГИ.

(9)

Адресат:

ФРГИ

За конкурса: „Нашият опит с програмите на ФРГИ”

Адресант:

Гражданска група „Армира” Ивайловград

Програма „Живо наследство”

Проект „По обратния път към дедите...” - насочен към младото поколение

/гласове, багри и творения от ивайловградско/, префразирани в поетичната композиция

СКАЗАНИЕ ЗА ВРЕМЕТО СЛЕД НАС...

/Пред авансцената. На пейката в тъмнината седи възрастен мъж. Излиза млад човек./

Младеж:

Аз исках да позная своя край и својто минало...
Но спирах все пред някаква стена.
Обърнех ли очите си назад,
аз виждах само тази тъмнина.

Възрастният:

Ела, седни до мен и слушай!
Ти искаш да намериш своя корен.
Да знаеш откъде си и кога
се появи на този свят и още -
да видиш огнището на своя първи род,
разпалено във древната земя
между реките Арда и Армира
и да си вземеш въгленче от него...

/Пред завесата излиза участник от ФРГИ, дошъл в Ивайловград./

Възрастният:

Здравей, приятелю! Добре дошъл!
Ивайловград разтваря своите порти,
за да посрещне своя гост.

Госта от ФРГИ:

Господи, какъв прекрасен въздух!
Ухае ми на сок от дива круша!

/Оставя куфара си на пейката/

Младия: /иронично/

Така е, ама май, че друго няма
освен, ей, този въздух див и чист,
ухаещ, както ти се изрази,
на диви круши, риган и смокини...

Възрастният:

Не! Има нещо друго, ала трябва
да се погледне през съза. Тогава
в съзата истината засиява...

Нов участник, представител на местната общност:

Има точица на географската карта, която бележи Ивайловград.

Тук, на границата между два континента, между равнината и Орфеевата планината, историческата съдба отрежда на градчето да бъде място на различни култури, религии и етнотрадиции, взаимодействието, с които е сътворило безценно културно богатство като послание за бъдещите поколения. Послание, което ние членовете на гражданска група "Армира" предадохме на младото поколение в ивайловградско, чрез Програма "Живо наследство", чрез теб, Приятелю.

Чрез теб душата ни сега прогледна във времето назад. В пустинния пейзаж тя търси знак за сила и надежда, себеподобен пример за кураж. Тя търси този знак и го намери, чрез теб,

Фондация, в една земя - земята на Орфей, в земята между Арда и Армира, в земята между Хебър и Егей...

Болката по изтичащата духовност на времето е постоянна спътница в размисъла на съвременния човек. Душата боледува и търси езика на отминалите времена, езика на дедите ни. Възрастните с кротка печал се връщат в красивото минало на младостта си. Няма ги празниците, хората по мегданите, тропота на коледарите, песните на лазарките, благословиите и наричанията! Младите живеят в реалността на бездуховното време, което бе изтрило с един замах миналото.

Кой път да изберат? Пътят, който води към корените на духа – корените на дедите ни. Кръстопът!

Възрастният: Кръстопът, който раздвоява душата...

Младият: Кой път да избира? И аз се лутах... Докато най-подир пред моя взор изгря завеса-тънка и прозрачна.

/Осветлението изгасва. Завесата на сцената се отваря. Виждаме стената на сенките. Прожекторът осветява само тази тюлена завеса/

Представител на ФРГИ:

Какво е туй? Какви са тези сенки и видения?

Младият:

О, времена, неосветени, глухи,
нима сте само мрак и руини?

Аз исках да открия своя корен
и любовта, която ме пренесе
във нежните си майчински ръце
до този ден до тука..

Пратете ми светлик, и знак, и образ...

/Завесата се разтваря и се чува звъна на чановите, хлопките на кукерите и музика, която излиза сякаш от дълбините на свръхестественото. Закриляни от незнайна сила, омагьосани от пречистващия ритъм на танца на сцената пред участниците играят танцов състав „Мераклии”, създаден по проекта./

Представител на местната общност:

Това което ви представихме е нашият хляб. Той не е обикновен. Цяла година го приготвихме по проекта... Всеки един от нас е събирал ценни добавки: низ от бабини разкази от някога, една-две крини желание и умение, щипка две инат, за да не е безвкусен... Брашното сме пресявали грижливо през гъстото сито на най-възрастните. И чак тогава започва месенето на хляба на „Живото наследство”. Разбъркаме най-напред с дървена лъжица, издялана от наши майстори в ателиетата. За да се получи хомогенна смес добавяме обичаи и песни. Трябват ни вече и ръце – за да омесят тестото. Постиламе новите тъкани по проекта кърпи край нощвите. Ще се наложи да набрашнат ръце и по-младите, по-силни са те и по-пъргави. Готова е вече жаравата... Огънят е голям и буен, запален е по български. Съчки в него добавят заедно и млади и стари. По весел става той от техните усмихнати очи.. Майстори сме ние. Споделяме с Вас рецептата си: желание и труд, вяра и надежда. И красота. Хлябът е готов. Да го разчупим заедно!

Младият човек:

Сега разбрах какъв е моят край.

Аз го сравнявам със сърце, през което са преминали тревожните импулси на всички времена.

Представителят на местната общност:

Реализацията на този проект бе за нас едно вечно завръщане към болката и радостта на миналото и повтарящото се като омагьосан ритуал „ново”, а в същото време старо като света.

Разтвориха се младите сърца към корените на дедите ни. По-възрастните с въздишка и умиление разказваха и предаваха всичко, което могат, а по-младите с възхищение го приемаха. Заиграха чевръстите пръсти на малките творци. Под ръководството на местните майсторки се раждаха неповторими експонати – кукли, кукерски маски, пана от житни класове, мартеници, отразяващи живота наследство на ивайловградско. Възродиха се погрелки, седенки и обичаи.

Монтираният тъкачен стан в село Свирачи става истинска атракция за местната общност, гости и туристи. Кърпите, които се тъкат предизвикват интерес и имат пазарна стойност. Така местната общност повярва в себе си, че всичко което се изработва от техните ръце е ценено. Изследваха се над 50 родословни дърва на тракийските малоазийски българи, децата в надпревара сядаха при своите бащи и прадеди и записваха своя родов корен. Така, благодарение на проекта, оживя една богата неписана история досега. Защото за културата на един народ се съди не само по това какво е наследил от своите предци, а как го пази, как умее да го използва и подчинява в съвременния живот.

Ето какво сподели ивайловградската самобитна художничка Лиляна Петрова, която доброволно участва в реализацията на проекта „Живо наследство” и работеше с 50 деца: „За мен най-голямото зареждане е природата и селския бит. Рисувайки, аз сякаш съм там, в миналото, сякаш всичко е едно – бита, мисълта, творчеството и съвременния начин на отразяване на тази действителност. Миризмата на селските къщи, звуците на чановете, мириса на прясно окосено сено – това е изворът с живата вода, от която аз пия и се зареждам”.

Представител на ФРГИ:

Приятелю, не се срамувай никога да кажеш че си от Ивайловград...

Земята ти е древна и богата. В земята ти са скрити пантеоните и паметта на този свят...Европа проходи върху твоите земи.

Помни, че на случайно място никой не вдига сгради пищни и богати от злато, от сребро и мрамор бял. Помни, че на случайно място никой не си изгражда личен пантеон, не прави храм и крепост, не воюва за него с ярост, огън меч и кръв...

Представител на местната общност:

Приятелю, историята ти е пребогата и ти сега във същност притежаваш богатството ѝ. Щещ не щещ земята и всички спомени, укрити в нея са твои. Те са твоето наследство. От тях не можеш да се отървеш.

Така че имаш свое лично право да се гордееш или, ако искаш, историята своя да забравиш...Тогава моментално се превръщаш в бедняк, във просяк гол и бос, в дърво без корен, в същество без род и без фамилни знаци. Същество без слава и позор, без дух и чест, и памет - дето да го преродява със паметта на другите народи и със историята на света... Защото този, който няма минало — той няма бъдеще. Помни това!

(10)

Румяна Кръстева

Фантазия, дързост, вдъхновение – белези на младостта,
Разум, мъдрост, проникновение – трите стълба на зрелостта.
Гордост, гняв и озлобление – тези лоши чувства забрави.
Истината ще разбереш когато си **ФРГИ**

ФЕРГИ - име на принцеса
ФЪРГИ – символ на прогреса!

(11)

МОЯТ ОПИТ С ФОНДАЦИЯ „РАБОТИЛНИЦА ЗА ГРАЖДАНСКИ ИНИЦИАТИВИ”

Ваша: Кака Ви Тонка

Уважаеми колежки и колеги,

Нямам никакво намерение да пиша есе на тази тема. Даже не съм сигурна, че зная какви са изискванията за есе. Мен ме учиха теми и преразкази да пиша. Иначе много ми харесва мисълта да имам свой цифров фотоапарат, от 7 месеца си мечтая за такова нещо ...Но не мисълта за наградата ме накара да напиша тези думи, не! Искам да ви предупредя: бъдете внимателни с ФРГИ, много внимателни!

Запознах се с хората от Работилницата (ще наричам ФРГИ така, защото са си истинска РАБОТИЛНИЦА) преди 3 месеца. Само преди 3 месеца, но вече се промениха доста неща! Не вярвате ли? Чуйте тогава! Бях с една доброволка от нашата организация на техен семинар през април т.г. Семинар като семинар – достатъчно интересен, достатъчно активизиращ участниците... Е, може би малко повече активизиращ...Съвсем малко повече от обикновено...например, в една практическа задача ми се падна да бъда преуспяла бизнес-дама, която колежки от НПО са дошли да привлекат като приятел на училището, което е завършила. Неочаквано в тази само задача открих поне 3 неща:

1. Ние, НПО, говорим на различни езици с хората от бизнеса! И думите ни за различни, и словоредата, и всичко!
2. Добрата идея (а тя наистина беше добра) на доброволците от училището не ме трогваше! Тя не беше **МОЯ** идея!
3. Твърде много време от срещата доброволците загубиха за въведение (макар, че аз на тяхно място бих загубила повече – нали всичко трябва да обясня точно!). От притеснение те не чуваха моите въпроси – скрити и явни, а говореха каквото си бяха подготвили. Аз се виждах през цялото време на тяхно място. Даже не съм сигурна, че си спомням какво казваха те – чувах думите, които бих казала аз! И това, което чувах, не ми харесваше!

Ето тогава трябваше да светне за пръв път лампичката в главата ми:

„Внимавай! Това е въдица!” Не! Чувствах се малко смутена – променях ми се нагласи, но... примката не усетих.

Следващата крачка беше окуражаването – много леко, без думи, ни се внушаваше: „Ти можеш!”. Добре де, аз съм си зодия Риби, за мен е извинително, че налапах въдицата, ами другите на семинара? То се получи поголовно зарибяване! Нещо повече: като се върнахме в организацията около нас всички се зарибиха! Как един не се усети да каже: чакайте, на къде вървим, ще се наложи всички да се променяме! Може би не се усетихме заради поощренията на Работилницата? Мисля си дали това поощряване не си беше

рафинирано съблазняване? Преценете сами: колкото средства набереш, толкова ще ти дадат – ей така, на куп! Даже ги виждам! Как да се усетиш?

И се почна едно кипене в организацията...То силни и слаби страни се обсъждаха (даже на 2 пъти: преди и след изготвянето на стратегията), то полета се описваха, външна среда, приятели на организацията се определяха, очаквания се избистреха...До прегракване спорехме! Какво да ви разказвам – така беше още в 14 организации! Всички се захванахме яко за съвсем непривична работа: да търсим начини за събиране на пари!

Ох, майко, още преди 5 години, когато създавахме нашето „Приятелство”(аз съм от фондация „Приятелство”, нали разбрахте?), когато се срещаме с ръководствата на големи утвърдени и уважавани организации, ни бе преподаден първия урок: да се отнасяме с пренебрежение (и почти с погнуса) към осигуряване на пари за съществуването и развитието на организацията. Председателката на една такава Пловдивска организация ни каза с гордост: „Нашите доброволци не се занимават с набирането на пари!” И ние добре си го бяхме усвоили този урок: не говорехме за пари! Научихме се прекрасно да се оправяме без това: организирахме големи градски празници с много подаръци, с украса, озвучаване и с чудесни програми без пукнат лев! Е, вярно, за 2-3 месеца телефонните ни разходи ни изяждаха по 1 заплата, ама ние сме свикнали на недоимък! След такъв празник затяхахме коланите, но нали работим за хората – беше весело! И полезно! Как стана така, че „набиране на средства”, „мобилизиране на местни ресурси” не ни стреснаха? Ами, тук обяснение нямам: някаква алхимия се получи! Приехме всичко не като заплаха, а като предизвикателство.И сега още така го чувстваме: предизвикателство е! Не сме оставени сами да се мотаем като пилета в кълчища: ФРГИ е зад нас! А че са сила, по това няма спор! Ама пак повтарям: много са рафинирани: тъкмо нещичко свършим по програмата, тъкмо забавим темпото, поуспокоим се и започнем тихичко да си потъваме в ежедневните си работи и, току виж – получило се веднага писмо от някого от Работилницата: нещо ще ни уточнят, нещо ще ни кажат ново – абе, с една дума, ново червейче на кукичката (или, както ви хареса – ново морковче за зайчетата). И всичките им писма едни такива приятни! Повдигат ни настроението.

До какво доведе всичко това при нас? Ами май ще надскочим себе си – пригответе програма да опитаме 5 нови начини за набиране на средства (те бяха 6 в първия вариант, ама се разбра, че нямаме право да работим по единия начин...И това е полезен опит, нали?). А по ведомост за сега в организацията имаме 1 (словом: един) човек на щат. Е, от септември се надяваме поне още един да има!

Та, да си дойдем на думата: бъдете внимателни с Работилницата. Ако не искате да се променяте, ако не искате нощем като мен да сънувате разни техники и да водите насън разговори за пари и устойчивост – пазете се! Е, вярно, приятни са всички тези момчета и момичета от Работилницата, знаещи са, откровени и можеш да им имаш доверие, вярно, като работиш с тях ще си пробваш границите на възможностите и може да се учудиш, че тези граници съвсем не са онези, с които си свикнал, ама добре си помислете – заслужава ли да си загубите хубавичкото спокойствие? За мен вече е късно: аз съм в къпа на онези с проектите на Работилницата.

(12)

ЩЕ ОСТАНЕ И СЛЕД НАС

Галина Халачева

Член на Училищното настоятелство в с.Паталеница

Колко забравени старини крие в недрата и къщите си красивата Паталеница! Някой трябва да ги изрови и разгадае.

Ето спечелен е проект „Паталеница и Баткун – познати и непознати”. Чрез него ще бъде изкарана историята на показ.

Група ентузиастични започва неуморна работа. В началото бавно и трудно, хората гледат с недоверие, никой не помага, не искат да разровят мазетата си, за да бъдат намерени ценни неща от прародителите. После обаче, като има на лице някакви резултати, всички се стичват да донасят и помагат.

Обикаляш по старите местности, стъпваш с краката си по римски пътища, събираш останки керамични и слушаш как ти говори земята. Отваряш купища исторически книги, с няколко кодови думи за твоя край ги прочиташ за броени дни и откриваш това, което ти е нужно за да съставиш тази история, която е именно за него. Прехвърляш една по една пожълтели, орфани снимки и виждаш лицата на предците си, а те ти разказват за делата си. Докосваш с ръцете си бабините ризи, сукмани и накити, дявовите елечи, потури и калпаци, стояли години непокътнати по раклите и сега оживяващи. Налице са предмети от бита и оръдия на труда от миналото.

Какви невероятни чувства изпълват душата на човек докосвайки всичко това. Всичко започва да заема мястото си и постепенно се подрежда.

С много ходене по мъките е готов сайта за Паталеница- тя вече се знае и е отворена за целия свят. О, какво блаженство е да звънне телефонът и някой да попита, кога може да посети това до вчера никому неизвестно място.

С много труд и любов е подредена музейната сбирка, а в етнографската работилница се работят от естествени материали невероятни сувенири за любопитните посетители. Всеки гледа и ахка: „Ама как, това вие ли го направихте, за толкова кратко време, ц.ц.ц... леле.е.е...”

Е, как да не ти играе сърцето като гледаш възхищението на хората! Ами тези, които на снимките по таблата откриват свои роднини и се радват! Не може да се опише такова щастие.

Ето, че идват и младите театрали. Те се възплащават в роли на първите паталенски заселници, хайдуги, девойки от турско време, откриватели на стари, заровени църкви. В нощта на представлението оживяват легендите, оживява селото от глъч и малки, мъждукащи светлинки на кратункови фенери. Който не е видял, не би могъл да си го представи.

А ние, ентузиастите?...За нас да не говорим. Ние сме на седмото небе, защото това ще остане и след нас.

(13)

МОЯТ ОПИТ С ПРОГРАМИТЕ НА ФРГИ

Аилия Василева Семова

Изпълн. Директор.

Сдружение "Бъдеще"

Обичам да наблюдавам моя град привечер. От изток се долавя морския бриз, на юг е разположен края на Стара планина - Коджа Балкан. Срещу него е рядката гора на величествения някога Лонгоз, на запад са големите масиви на бившите овощни градини...За миг ме обхваща тъга, но аз я пропъждам, защото отново искам хората в нашия град да са спокойни за утрешния си ден. Работя и постигам вътрешно удовлетворение, че в трудните дни на прехода, в реализирането на бързобягащите напред мечти, вземам участие аз и много мои съмишленици, прегърнали идеята ,че с всеки изминал ден нашето присъствие в този град ще бъде все по-убедително. И всичко това с усилията на ФРГИ.

Признавам си, че при първата си среща с името малко се смутих. Каква ще бъде тази Работилница, в която ще се раждат Граждански инициативи! Не е ли доста смело да се мисли, че ще се създадат такива условия, които ще събудят идеи, желание за работа, опити за реализиране на тези идеи...По-късно се убедих, че обучението ни, което гарантираше влизането в Работилницата имаше безкрайно очарование.

В приятна и творческа атмосфера се раждаха идеи. Понякога долавях топли усмивки и снизходителна добронамереност, когато в решенията си стигахме до утопия.. Но и този момент беше красив по своему, защото сам по себе си говореше за отричането ни желание да помогнем на този свят в малкия провинциален град, където имаше много безработни, гладни и трескави очи, погубени мечти на малки деца с почернели бузки, на които силите не са стигнали да запишат четвърти клас, на полюляващи се тинейджерски силиуети, отпуснали дълги ръце край слаби тела...Тогава спонтанно се ражда желание-да дадеш професия, да намериш спонсори на детска радост край Коледната елха, да вдъхнеш самочувствие, че ще им помогнеш да бъдат конкурентни на пазара на труда...Обучението ни беше постигнало целта-то събуди творчески инициативи, предизвика дълги и ползотворни разговори, които си бяха обмяна на идеи и опит. Сто пъти ни беше внушено, че можем и на сто и първия път ние вярвахме в себе си!

Чувствах се сигурна и силна в познатите води на педагогическата дейност. Словото ми помогна да запаля и млади хора около себе си, да се облекна на многото випуски, които бях изучила в не малкия ми професионален път. Оказа се, че през последното десетилетие рязко се е повишил броя на младежите, които не записваха горната степен на обучение и те оставаха без професия, реализация, самочувствие...Тези факти са скрити зад безпристрастната статистика, която не броеше гладните нощи, трескавите от недобри помисли очи, изкривените пози, които скриваха отсъствие на кръпки по дрехите...Пътят ни към Европа не можеше да върви в тази посока и само работата на десетки институции може да промени чернобялата картина в по-светли нюанси.

Изводите наложиха идеята да се мобилизират всички ресурси. Оказа се доста трудна работа, необещаваща веднага резултат. А този резултат ни беше нужен сега, точно сега, за да ни даде възможност за старт. Така събрахме трите отправни точки-местната държавна власт, бизнес сектора и разширяване дейността, авторитета и популярността на нашата нестопанска организация. Идеите за реализиране на първия ни проект се докосваха до даване на професионални умения на трайно безработни млади хора и по този начин ги направихме конкурентни на пазара на труда, спомогнахме за тяхното социално адаптиране.Ето, че и аз, връщайки се назад в спомена, скрих зад фразите дните на непрекъснато тичане, нощите, в които не затварях очи да мисля как тази колективна помощ да е по-ефективна, как да се преборя с неверието и безизходицата, която понякога водеше до отчаяние курсистите, несвикнали да се борят с живота...Те се отказваха от нашите идеи, после пак ги поемаха , а аз си мислех с думите на П. Р. Славейков: „Като няма поету награда, чезне желание..'/Променени тези слова звучаха в душата ми с изразите-има ли смисъл всичко това, като усилията за осъществяването на дадена идея са стократно по-големи от резултата. Това бяха част от моите колебания, в които се прокрадваха мисли като-дали това е най-правилният път за реализирането на много от помощите, които ни отпуска Европа? Отговорите ме водеха към отговорността да оправдаем надеждите, скрити в десетки човешки сърца, но това си беше част и от моето лутане в търсене на брод и друм. Несъмнено честите контакти с нашите приятели от ФРГИ ни помогнаха да преодолеем и това. За мен по-важни са изводите, които следваха след решаването на даден казус-опознали общността, с която работим, ние ставахме все-по-ефективни в решенията си.

В тази тиха лятна вечер аз си позволих да помечтая повече от необходимото, но в това имаше смисъл, защото нашите задачи в утрешния ден имат все по-изчистена и конкретна формулировка. Това в никакъв случай не може да ми забрани да хвърлям по-далечен поглед в следващите дни. Там виждам одухотворените лица на млади хора, които са

поели нашата отговорност за следващите месеци и години. А денят се познава от сутринта, щом като днес срещам нашите курсисти да слизат прашни от автобусите, които ги извозват до обектите.

Техните ръце са уморени, но в тях е утрешният хляб на семействата им и от това погледът им е човешки, пряк и откровен. Разминавайки се с усмивка, аз долавям благодарност, премесена с гордост, че и те са дали „нещо на света“. И тъй като всички песимисти са твърдели, че съм непоправим оптимист, аз продължавам да мечтая с надежда да реализирам чудните си хрумванията, щото знай от разказите на Йордан Йовков и от добри хора, че любовта не бяга от човешките сърца. Просто трябва да ѝ махнеш с ръка и разтвориш обятия.

(14)



С Д Р У Ж Е Н И Е “ И Р И С „

град Севлиево 5400, ул. “Канлъ дере” №14, e-mail: iris_sevlievo@netbg.com, тел.0675/33978

НАШИЯТ ОПИТ С ПРОГРАМИТЕ НА ФРГИ

/Опит за описание на опит/

Беше един тежък и пропит с копнеж по идването на топлата пролет ден. Един имейл за една кампания за набиране на средства. Едно предизвикателство, отправено от една организация, която ни беше много позната и за която бяхме чували само хубави неща. Един формуляр, един опит, един успех и много, много натрупан опит.

Равносметката: безбройно много впечатления, които се преплитат по един неопируем и неповторим начин и оставят в сърцето и душата ти сладко-горчив вкус.

Но нека да разкажа за нашия опит...

Идеята беше прекрасна, а ние - хората, които щяхме да я реализираме-ентусиазирани и превъзбудени.

Започнахме да реализираме една инициатива, която имаше за цел да се наберат средства за профилактични прегледи на очните заболявания на учениците в нашия град. Бяхме уверени, че ще се отзоват поне една трета от родителите и ще участват в нашата кампания и по този начин щяхме да наберем голяма част от необходимите ни средства и да постигнем най-важното – активизиране гражданите на нашия град. Планирахме няколко инициативи, които бяха чудесни, направихме една почти професионална информационна кампания...медите бяха напълно съпричастни на нашата идея, познатите и приятелите, на които разказвахме бяха заредени с положителен заряд и всичко изглеждаше почти съвършено. Срецахме се с представители на бизнеса, те се съгласиха да изиграят благотворителен футболен мач, всеки един от тях плати за участието си по 50.00 лева, защото прецениха, че нашата инициатива е важна и значима за местната общност и ни поздравиха, че за първи път ползватели на продукт от дадена кампания ще са всички деца и младежи в ученическа възраст в Севлиево. И така, купонът започна – създаде се една манифактура за производство на знаменца, още една за подготовка на постери за мача, трета за разпространение на флайери из града и по този начин бе мобилизирано едно голямо количество доброволци. Всичко вървеше по ноти и по план и съвсем естествено дойде времето, в което да се проведе мача.

Той беше провал и то провал не защото ние като организатори нещо сбъркахме или защото не събрахме необходимите ни средства, а защото ги нямаше жителите и гражданите на Севлиево.

Равносметката беше страшна. Бяхме разочаровани от ниската гражданска активност и участие на жителите на град Севлиево, които определено не дадоха своя принос. Задавахме си много въпроси. Питяхме се най-вече “Къде бяха родителите на всички онези деца, които през октомври месец ще направят преглед на очите си? Къде бяха онези млади хора, към които е насочена кампанията и каква е причината в Севлиево участието на гражданите да е толкова слабо, че чак да липсва.

Последва една благотворителна изложба-базар, на която изложихме картини, рисувани специално от деца, на тема “Светът през моите здрави очи”. На откриването на изложбата поканихме родителите на всички деца, чиито картини бяха показани. На тази изложба, на която имаше близо 50 рисунки на малките творци, присъстваха не повече от 10 родители.

Това вече ни разстрои. Разстрои ни не това, че не бяха дошли хората, които поканихме, а че не бяха дошли родителите, за да видят постиженията и чудесата, които бяха създали ТЕХНИТЕ деца. Ужасихме се от мисълта, че родителите не се интересуват как техните деца виждат света и какво по-точно виждат...

...и анализите не закъсняха...

Мислихме си за личния пример и в един момент осъзнахме, че сме се изправили не пред бариера, а пред крепостна стена. Стена от предразсъдъци, стереотипи и изродена ценностна система. Стена, образувана от възрастни хора, с ампутирано чувство за граждански дълг и съпричастност и от млади хора, които са взели решение да се подложат на ампутация, следвайки примера на родителите си.

Осъзнахме, че срещайки се и представяйки на учителите нашите идеи, с надеждата информацията да достигне до учителите, те просто не са споменали нищо, защото за тях е много по-важно да бъдат онези съдници, които показват на учениците, че всичко е в техните ръце, а не онези подкрепящи и възпитаващи хора.

Осъзнахме, че в Севлиево има проблем и той е вкоренен дълбоко. Проблем, който всеки един от нас носи и за който никой не признава, че съществува. Спомнихме си за една песен, в която се пееше как Дон Кихот, е стоял в кръчмата с неверници, а те му подхвърляли от масите, че няма мелници... дори в музея...и....разбрахме, че това което правим е да се борим с вятърни мелници, които привидно са такива, а всъщност са задвижвани от двигатели.

Установихме, че апатията и малодушието са се пропили и сраснали с всеки един от жителите на Севлиево, и че след това което се случи се просмукват и в нас. Осъзнахме, че едно е да искаш, друго е да можеш, а съвсем различно нещо е да го направиш за дадена група от хора и те да осъзнаят, че го правиш за тях.

Затвърдихме доказателството, че в Севлиево има социално отговорен бизнес и местна власт, но няма социално отговорни граждани. Това е наистина тъжно и отчайващо, защото за пореден път затвърдихме правилото, че да се говори в Севлиево за гражданско общество все още е химера и илюзия.

В един момент се изправихме пред младите хора, с които работим и прочетохме в очите им отчаяние и желание да спрат. Видяхме тъгата и самообвиненията в тях. Докоснахме се до загиналата вяра и надежда и си казахме, че трябва да ги съживим. И започнахме да говорим по начин, по който никога не сме си мислили, че можем да говорим. Ние не говорехме, ние проповядвахме и слушайки себе си и виждайки реакциите на нашите доброволци осъзнахме, че никога няма да спрем да се борим и че един ден ще успеем да накараме машината, наречена гражданско общество да заработи, защото ние сме нейният двигател и ако спрем – всичко спира със нас, защото ако двигателят не бръмчи, чарковете никога няма да осъзнаят, че са част от машината и никога няма да успеят да се синхронизират, за да работят.

Анализът, който си направи всеки един от нас като личност е различен. Изводите по отношение на гражданите на Севлиево са от “осанна” до “разпни го”, а емоционалната

амплитуда-неизмерима. Факт е, че всяко нещо се случва, защото е трябвало да стане и защото е било необходимо да си извадиш житейските поуки и да си научиш урока. Дали ние научихме нашия урок? Надявам се, а ако не сме – то това през което преминахме, благодарение на програмата на ФРГИ беше една достатъчно голяма предпоставка да се ориентираме в учебника, наречен гражданско общество и да отворим за пореден път на страницата със заглавие: “Не се отказвайте” и да повярваме, че вярата и желанието за промяна са нещата, които никога няма да умрат в Дон Кихот, а благодарение на Вас, установихме, че ние имаме цял екип от вярващи, оптимистично настроени и желаещи да победят Дон Кихотовци.

Благодарим Ви !